

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระปือเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมและเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเกษตรกรในชนบทอยู่ตลอดมา ในอดีตกระปือจะเป็นส่วนหนึ่งของระบบการผลิตการเกษตร กระปือเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย สามารถใช้ประโยชน์จากอาหารหยาบคุณภาพต่ำ เช่น หญ้าพื้นเมือง ฟางข้าวมีความต้านทานโรคสูง เกษตรกรไทยเลี้ยงกระปือเพื่อเป็นแรงงานในภาคเกษตร ใช้มูลกระปือเป็นปุ๋ยในไร่นา และเป็นทรัพยากร เมื่อมีกระปือมากเกินความจำเป็นหรือมีความจำเป็นต้องการใช้เงินก็สามารถจำหน่ายกระปือได้ด้วย อย่างไรก็ตาม พบว่ากระปือในประเทศไทยมีแนวโน้มปริมาณลดลงมาโดยตลอดในปี 2550 มีกระปือรวมกันทั่วประเทศ จำนวน 1,577,798 ตัว แต่ในปี 2555 มีกระปือลดลงเหลือเพียง 1,241,869 ตัว (ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์, 2555) จำนวนกระปือลดลง ไปถึง 335,929 ตัว เฉลี่ยลดลงปีละ 55,988 ตัว หรือคิดเป็นร้อยละ 16.66 ต่อปี การเลี้ยงกระปือส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากสถิติกรมปศุสัตว์ ในปี 2555 มีจำนวนกระปือในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 914,067 ตัว คิดเป็นร้อยละ 73.60 ของจำนวนกระปือทั่วประเทศ รองลงมา ได้แก่ ภาคเหนือมีจำนวนกระปือ 203,246 ตัว ร้อยละ 16.36 ภาคกลางมีกระปือ 94,191 ตัว ร้อยละ 7.58 และภาคใต้มีกระปือ 30,392 ตัว ร้อยละ 2.45 ตามลำดับ และในจังหวัดบุรีรัมย์ เองนั้นก็ยังมีแนวโน้มการลดลงของประชากรกระปืออย่างรวดเร็วด้วยเช่นกัน

ชุมชนบ้านสี่เหลี่ยมน้อย ตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์เป็นพื้นที่ราบเอียงจากแนวทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตก โดยมีแนวสันเนินสูงด้านทิศตะวันออกเป็นเส้นแบ่งเขต มีพื้นที่ติดต่อกัน 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอขาม อำเภอประโคนชัย และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา และเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรชุมชนบ้านสี่เหลี่ยมน้อยเลี้ยงกระปือนมกระจัดกระจาย และเป็นการเลี้ยงปล่อยฝูง บริเวณที่เลี้ยงส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ไร่นาดังนั้น การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสภาพการเลี้ยงดูกระปือ น้ำหนักตัว และลักษณะทางกายวิภาคของกระปือของเกษตรกรผู้เลี้ยงกระปือในชุมชนบ้านสี่เหลี่ยมน้อย ตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการใช้ประโยชน์และให้บริการความรู้แก่เกษตรกร เพิ่มประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และพัฒนาการเลี้ยงกระปือนมให้มีรูปแบบและสอดคล้องกับศักยภาพและวิถีชีวิตของเกษตรกร ให้เกิดความมั่นคงในการประกอบอาชีพหลักและเกิดการใช้ประโยชน์กระปือนมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงกระปือนม ชุมชนบ้านสี่เหลี่ยมน้อย ตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

1.2.2 เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงกระปือนม ชุมชนบ้านสี่เหลี่ยมน้อย ตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

1.2.3 เพื่อศึกษาน้ำหนักตัวและลักษณะทางกายวิภาคของกระป๋องนมที่เลี้ยงโดยเกษตรกร ชุมชนบ้านสี่เหลี่ยมน้อย ตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทราบสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงกระป๋องนม ชุมชนบ้านสี่เหลี่ยมน้อย ตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

1.3.2 การเลี้ยงกระป๋องนม ชุมชนบ้านสี่เหลี่ยมน้อย ตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

1.3.3 น้ำหนักตัวและลักษณะทางกายวิภาคของกระป๋องนมที่เลี้ยงโดยเกษตรกร ชุมชนบ้านสี่เหลี่ยมน้อย ตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เลี้ยงกระป๋องนม การเลี้ยงกระป๋องนม ศึกษา น้ำหนักตัวและลักษณะทางกายวิภาคของกระป๋องนมที่เลี้ยงโดยเกษตรกร ชุมชนบ้านสี่เหลี่ยมน้อย ตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

1.5 สถานที่ทำการทดลอง

ชุมชนบ้านสี่เหลี่ยมน้อย ตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

1.6 ระยะเวลาในการทดลอง

1 กุมภาพันธ์ 2561 – 30 เมษายน 2561